

Του ΑΔ. ΠΕΠΕΛΑΣΗ

ΑΠΟ ΜΕΡΙΔΑ του τύπου (Καθημερινή) δημοσιεύθηκε προχθές Πέμπτη η ετήσια εμπιστευτική έκθεση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου για την ελληνική οικονομία. Η έκθεση αυτή γίνεται γνωστή σε μια στιγμή όπου το ενδιαφέρον πολλών κύκλων για την οικονομική πολιτική που θα εφαρμοσθεί το 1988 είναι εξαιρετικά υψηλό και έντονο. Αυτός ο ευρύτερος προβληματισμός για την οικονομική πολιτική που θα ακολουθηθεί είναι ασφαλώς ένας σοβαρός δείκτης για την υπευθυνότητα όλων οι οποίοι απευθείας ή έμμεσα επηρεάζουν την τελική διαμόρφωση αυτής της πολιτικής σε μια πολύ κρίσιμη περίοδο και για την οικονομία μας και για την πορεία της κοινωνίας.

Είναι λοιπόν χρήσιμο να σημειωθούν ορισμένα απλά πράγματα. Και κατ' αρχή: το σταθεροποιητικό πρόγραμμα από την πρώτη κιόλας στιγμή της εφαρμογής του αντιμετώπιστηκε από ορισμένες πλευρές με μια ακριτοεπλή φιλολογία που λίγη σχέση μπορούσε να είχε με την ελληνική οικονομία και με την οικονομική σκέψη. Ότι δηλαδή η οικονομική πολιτική έπρεπε να είχε στηριχθεί κυρίως σε μια αναπτυξιακή εξόρμηση παρά στη «λιτότητα» και στα συνθήκη σταθεροποιητικά μέτρα. Η άποψη αυτή προδίδει μια μηχανιστική προσέγγιση των πραγμάτων της οικονομίας ενώ συγχρόνως αποκαλύπτει και ελλιπή εκτίμηση των πραγματικών συνθηκών κάτω από τις οποίες λειτουργούσε επί δεκαετίες η ελληνική οικονομία.

Παραπλανητικό επιχείρημα

Ο ΠΩΣ ΠΟΛΛΕΣ φορές έχω σημειώσει στα γραπτά μου, επαναλαμβάνοντας βέβαια το οφθαλμοφανές, αν η ελληνική οικονομία δεν εξυγιανόταν κάθε συζήτηση για ανάπτυξη ήταν κενή και φλύαρη. Χωρίς προηγούμενη σταθεροποίηση - εξυγίανση της ελληνικής οικονομίας έλειπε κάθε στοιχειώδης προϋπόθεση για οποιαδήποτε μορφής ανάπτυξη. Μια οικονομία, όπως η δική μας, με την ιστορία θαθιμάτων εσωτερικών ανισορροπιών και όπου οι αδυναμίες από τις εξωτερικές οικονομικές σχέσεις μας μεγέθυναν και πύκνωναν τις εσωτερικές ανισορροπίες, μια τέτοια οικονομία δεν ήταν δυνατόν από υψηλά επίπεδα αστάθειας να προχωρούσε με επιτυχία σε οποιαδήποτε διαδικασία ανάπτυξης. Θα χάναμε καιρό και η οικονομία μας, τελικά, θα θυβίζονταν ακόμα περισσότερο. Το επιχείρημα όχι λιτότητα, αλλά σταθεροποίηση μέσα από την ανάπτυξη αν και ήταν ελκυστικό ήταν εξόχως παραπλανητικό.

Αυτά όλα σημαίνουν ότι απλώς δεν υπάρχουν αποκλειστικά πακέτα με διακεκριμένες επιγραφές όπως «ανάπτυξη» ή «σταθεροποίηση» ή ό,τι άλλο θέλετε να προσθέσετε. Η αναπτυξιακή διαδικασία είναι μια εξελικτική δυναμική και συνεχής επαλλαγή. Από την άλλη πλευρά όλα αυτά δεν πρέπει να σημαίνουν ότι καθ' όλη τη διάρκεια της εξυγιαντικής σταθεροποιητικής πολιτικής δεν θα καταβάλλονταν κάθε προσπάθεια για την προετοιμασία της φάσης για μια ευρεία και αναπεπταμένη αναπτυξιακή εξόρμηση.

Τόνωση της παραγωγής

ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΟΜΑΣΤΕ τώρα; Η σταθεροποιητική πολιτική, με την πολύ στενή έννοια, δηλαδή της αυστηρής εισοδηματικής πολιτικής για τη συγκράτηση του πληθωρισμού και την επίτευξη των συνακόλουθων στόχων, απέδωσε περίπου ό,τι είχε να αποδώσει. Τα αποτελέσματα, ως τώρα, είναι γνωστά και κάθε ήρεμος αναλυτής θα δεχθεί, ότι είναι θετικά και σοβαρά παρά τις αποκλίσεις και ορισμένες εξελίξεις μερικές από τις οποίες δεν ήταν δύσκολο να προβλεφθούν και ως ένα βαθμό να ελεγχθούν.

Η χαλάρωση και η αναδιάρθρωση της εισοδηματικής πολιτικής, που είναι τώρα ενδεδειγμένη όχι μόνο για κοινωνικούς λόγους, αλλά και για την τόνωση της παραγωγικής δραστηριότητας δεν μπορεί να σημαίνει εγκατάλειψη του μακροχρόνιου προγράμματος για σταθεροποίηση και εξυγίανση της οικονομίας μας. Βέβαια η έννοια μιας ελαστικότερης και χαλαρωμένης εισοδηματικής πολιτικής δεν μπορεί να συνάπτεται με την έννοια «παροχών». Η προσπάθεια για σταθεροποίηση και εξυγίανση από δω και πέρα θα στηριχθεί περισσότερο σε άλλες πολιτικές, δημοσιονομική, νομισματική κλπ. και λιγότερο σε μια σκληρή απαρέγκλιτη πολιτική εισοδημάτων. Η χαλάρωση της εισοδηματικής πολιτικής τουλάχιστον για το 1988 θα επέλθει εν μέρει και με τις νέες φορολογικές διαρρυθμίσεις που φαίνεται ότι έχουν τελικά διαμορφωθεί.

Η έκθεση του ΔΝΤ με σαφήνεια και ευθύτητα αποτιμάει τα αποτελέσματα του σταθεροποιητικού προγράμματος τα τελευταία δύο χρόνια. «Οι επιδόσεις της ελληνικής οικονομίας βελτιώθηκαν σημαντικά το 1986, όταν τόσο το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών όσο και ο ρυθμός του πληθωρισμού μειώθηκαν σημαντικά, σε σχέση με τα ανώτατα επίπεδα που είχαν φθάσει το 1985...».

Θετικά αποτελέσματα

ΟΙ ΕΚΘΕΣΕΙΣ του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου είναι συνήθως κείμενα αυστηρά. Ανεξάρτητα από ιδεολογικοπολιτικούς υπαινιγμούς είναι τεχνολογικές άρτια κείμενα που στηρίζονται σε ανάλυση και στις εμπειρίες από πολλές οικονομίες, λιγότερο ή περισσότερο αναπτυγμένες και κάτω από ποικίλες κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες. Πόσο μια κυβέρνηση είναι διατεθειμένη να δεχθεί τις υποδείξεις του ΔΝΤ για την αντιμετώπιση δραχνοχρόνιων και δομικών προβλημάτων της οικονομίας της είναι ζήτημα που ανάγεται στο ευρύτερο κοινωνικοπολιτικό της πρόγραμμα και την φιλοσοφία της. Έτσι, και με την τελευταία έκθεση του ΔΝΤ. Ορισμένες από τις υποδείξεις της ασφαλώς υποτιμούν τη μακροχρόνια διάσταση ισχυρών ρευμάτων και τάσεων για τον πραγματικό μετασχηματισμό της κοινωνίας μας. Ας είναι όμως. Η αλήθεια είναι ότι και η έκθεση αυτή, όπως και οι τελευταίες εκθέσεις από τον ΟΟΣΑ και την ΕΟΚ, όλες αναγνωρίζουν τα θετικά αποτελέσματα του σταθεροποιητικού προγράμματος, όσο και αν αυτά θα μπορούσαν να ήταν ουσιαστικότερα, και παραδέχονται, ότι η ελληνική οικονομία με όλες τις δυσκολίες της άρχισε να βρίσκεται στο σωστό δρόμο.

Αυτές οι διαπιστώσεις έρχονται βέβαια σε αντίθεση με την ερειπιολογία που παράγεται επί δύο τώρα χρόνια κυρίως από την ηγεσία της αξιωματικής αντιπολίτευσης, και με τη θρηνολογία για την κατάρρευση της οικονομίας και άλλα τέτοια δείγματα όλα αφροσύνης που θέλει να σύρεται η εθνική οικονομία θύμα σε ευτελείς, μικροκομματικές διαμάχες.

Είναι ακόμη αληθινό ότι στην προχθεσινή ανακοίνωσή της η «Νέα Δημοκρατία», διαστρέφει την έννοια των παρατηρήσεων του ΔΝΤ,

Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΝΤ ΚΑΙ Η ΔΕΞΙΑ

“Αφού τελικά διαμορφωθεί η νέα οικονομική πολιτική που θα εφαρμοσθεί το 1988 αυτή πρέπει να παρουσιασθεί ως ένα σύνολο με συνέπεια και προοπτική, χωρίς κανένα απολογητικό χαρακτήρα, αλλά με τη βεβαιότητα ότι είναι η μόνη πολιτική που οδηγεί σε διέξοδο και ανάπτυξη”

ισχυριζόμενη, ότι η έκθεση «επιβεβαιώνει ότι το σταθεροποιητικό πρόγραμμα επιβάλλει στο λαό θυσίες χωρίς ελπίδα και προειδοποιεί για την ανάγκη συνεχίσουσ της λιτότητας». Αυτό είναι μια ανεργηρίαστη παραχάραξη. Η έκθεση ομιλεί για την ανάγκη να συνεχισθεί η προσπάθεια εξυγίανσης της οικονομίας και αυτό μάλιστα να γίνει, όπως έγραφα και πιο πάνω, όχι με μια σκληρή εισοδηματική πολιτική κλπ., αλλά με άλλα κυρίως μέσα.

ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ σκέλος ανάλυσης και υποδείξεων που περιέχονται στην έκθεση του ΔΝΤ έχει σχέση με τις διαρθρωτικές ανισορροπίες και ακαμψίες της ελληνικής οικονομίας και τις δομικές αλλαγές που χρειάζονται για την αντιμετώπισή τους. Παρουσιάζονται εδώ θέματα όπως τα ελλείμματα του δημόσιου τομέα, η ανισορροπία στο ισοζύγιο πληρωμών, το φορολογικό σύστημα και η ανάγκη για τη μεταρρύθμισή του και άλλα.

Ορισμένα από τα σημεία αυτά και ορισμένες από τις υποδείξεις του

ΔΝΤ είναι επανάληψη των όσων κατά καιρούς και οι υπεύθυνοι της οικονομικής μας πολιτικής και οι αναλυτές των οικονομικών μας πραγμάτων σημειώνουν και τονίζουν. Σε άρθρα και αναλύσεις που εμφανίσθηκαν στο «Βήμα» τα τελευταία δύο χρόνια με λεπτομέρεια και κριτική διάθεση έχουν επισημανθεί οι διαρθρωτικές αδυναμίες της οικονομίας μας και έχουν υποδειχθεί τα πιο κατάλληλα μέτρα για την άμεση και σταδιακή αντιμετώπισή τους.

Βέβαια, αρκετά από τα μέτρα πολιτικής που προτείνει η έκθεση του ΔΝΤ είναι γνωστά από κάθε είδους αναφορά στους περιορισμούς που κατ' ανάγκην λειτουργούν κάτω από άμεσες κοινωνικές πιέσεις, από την προσπάθεια για κάποιο κοινωνικό μετασχηματισμό, η από ευρύτερες πολιτικές εκτιμήσεις.

Σωστή κατεύθυνση

ΣΕ ΠΟΛΥ γενικές γραμμές και με την άδεια της απλούστευσης η οικονομική μας πολιτική τα τελευταία δύο χρόνια μπορεί να κριθεί με βάση δύο καίρια ερωτήματα: α) σε ποιο βαθμό σταθεροποιήθηκε - εξυγιάνθηκε μια οικονομία που έπαυσε από μακροχρόνιες και σωρευμένες στρεβλώσεις και ανισορροπίες και β) σε ποιο βαθμό προχώρησε η προετοιμασία για να ακολουθήσει κατά τρόπο περισσότερο γενικευμένο η φάση μιας αυτοπροωθούμενης, αυτοσυντηρούμενης και αποτελεσματικής ανάπτυξης.

Η απάντηση στο πρώτο ερώτημα έχει δοθεί και μάλιστα πολλές φορές. Όσο για το δεύτερο και βέβαια θα μπορούσαν να είχαν γίνει περισσότερα και πιο συστηματικά πράγματα. Είναι όμως δίκαιο να σημειωθεί ότι τον τελευταίο ιδίως καιρό επιταχύνθηκε, έστω και ασυντόνιστα, αυτή η προετοιμασία. Οι απλουστεύσεις στις διαδικασίες για επενδύσεις ήσαν ουσιαστικές και ασφαλώς περιόρισαν τη διοικητική άρνηση της επενδυτικής συμπεριφοράς - οι μεταρρυθμίσεις στο τραπεζικό σύστημα, οι τελευταίες τολμηρές φορολογικές διαρρυθμίσεις και μάλιστα αυτές που αναφέρονται στη μείωση των συντελεστών του φόρου εισοδήματος και άλλα, είναι σταθερά δήματα προς τη σωστή κατεύθυνση. Είναι δήματα πάνω σ' ένα δρόμο που οδηγεί σε πυκνότερη οικονομική δραστηριότητα και ανάπτυξη.

Ευκαιρίες υπάρχουν

ΚΑΙ ΤΩΡΑ καθώς οδηγούμεθα εκ των πραγμάτων σε μια χαλάρωση της εισοδηματικής πολιτικής θα πρέπει παράλληλα να ενταθεί η αναζήτηση επενδυτικών ευκαιριών με δυνατότητες ταχείας απόδοσης.

Τέτοιες ευκαιρίες υπάρχουν. Χρειάζεται όμως ο κατάλληλος ερεθισμός. Είναι κρίμα ότι το ΥΠΕΘΟ και ο ΣΕΒ, όλον αυτόν τον καιρό, δεν ξεκαθάρισαν ως πού μπορούσαν να συνεννοηθούν και δεν συμφώνησαν σε όσα λίγα θα μπορούσαν να είχαν συμφωνήσει. Η προσοχή τώρα πρέπει να στραφεί σε ατομικές επαφές με ζωντανούς διομήχανους και επιτυχημένους εισαγωγείς και εξαγωγείς. Και αυτά ανεξάρτητα και έξω από τον ΣΕΒ.

Το θέμα ορισμένων επενδύσεων από το εξωτερικό πρέπει να αντιμετωπισθεί κατά τρόπο επιθετικό και ρεαλιστικό. Ας σκεφθούμε π.χ. για ποιες επενδύσεις μπορούμε και να προσφέρουμε ειδικές ρυθμίσεις πέρα και έξω από τα γνωστά νομικά αναπτυξιακά πλαίσια. Δυστυχώς η ενημέρωση και η πληροφόρηση που προσφέρονται στους ξένους επενδυτές από τα διάφορα γραφεία μας στο εξωτερικό είναι ελλιπείς για να το πω επιεικώς και συνήθως προδίδει γραφειοκρατική νοοτροπία παρά ικανότητα για εκτίμηση των ευκαιριών της ελληνικής και των συνθηκών της παγκόσμιας οικονομίας.

Τέλος, αν μπορώ να διατυπώσω αυτή την παρατήρηση: αφού τελικά διαμορφωθεί η νέα οικονομική πολιτική που θα εφαρμοσθεί το 1988 αυτή πρέπει να παρουσιασθεί ως ένα σύνολο με συνέπεια και προοπτική, χωρίς κανένα απολογητικό χαρακτήρα, αλλά με τη βεβαιότητα, ότι είναι η μόνη πολιτική που οδηγεί σε διέξοδο και ανάπτυξη.

Σταθεροποιείται η σταθεροποίηση: άρθρο του Μιχ. Παπαγιαννάκη στη σελ. 36

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ

Στο τεύχος της προσεχούς Πέμπτης

Τι ακριβώς είπε ο κ. Μητσοτάκης για τους κ.κ. Καραμανλή, Έβερτ και Ανδριανόπουλο

Το πλήρες κείμενο του επίμαχου αποσπάσματος από τη συνέντευξη του αρχηγού της Ν.Δ. που από τεχνικό λάθος παρελήφθη και προκάλεσε ευρύτατο σχολιασμό που ξεπέρασε τα όρια της πολιτικής φαντασίας

Για να ξέρετε τι συμβαίνει στην Ελλάδα και στον κόσμο

Μη το χάσετε